

*Монгол орны тариалангийн технологийн
онцлогууд, тэдгээрийн хөрсний бүтэц,
үржил шимд үзүүлэх нөлөө*

*Илтгэгч : Л. Даваа, А.Аààòàдöïë,
О. Мөнхжаргал, Ж. Намбар*

2015 ïï

Үндэслэл

Монгол орон хуурай, гандуу эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, ургамлын бүрхэвч сийрэг, хөрсний ялзмагт үе давхрага нимгэн, голдуу хөнгөн механик бүрэлдхүүнтэй хөрс зонхилдог, өвөлдөө хур тунадас бага, хавартаа хуурайшилт ихтэй төдийгүй үр тариа уриншийн богино ээлжит сэлгээ хэрэглэж байгаа учир агро-экологийн маш эмзэг нөхөн сэргэлт муутай орчныг үүсгэж байна.

Хөрсийг элэгдэл эвдрэлээс хамгаалж үржил шимийг нэмэгдүүлэх, хөрсөнд чийг хуримтлуулах, түүнийг ариг гамтай зарцуулах нь гандуу бүс нутгийн тариалангийн үндсэн асуудал болдог.

Хөрсний элэгдэл эвдрэл ийнхүү эрчимтэй явагдаж байгаа нь манай тариалангийн технологи нь бүс нутгийн онцлогт зохицон экологижиж чадаагүйтэй холбоотой. .

Газар тариалангийн хөгжлийн үе шатууд дахь бодлогын өөрчлөлт

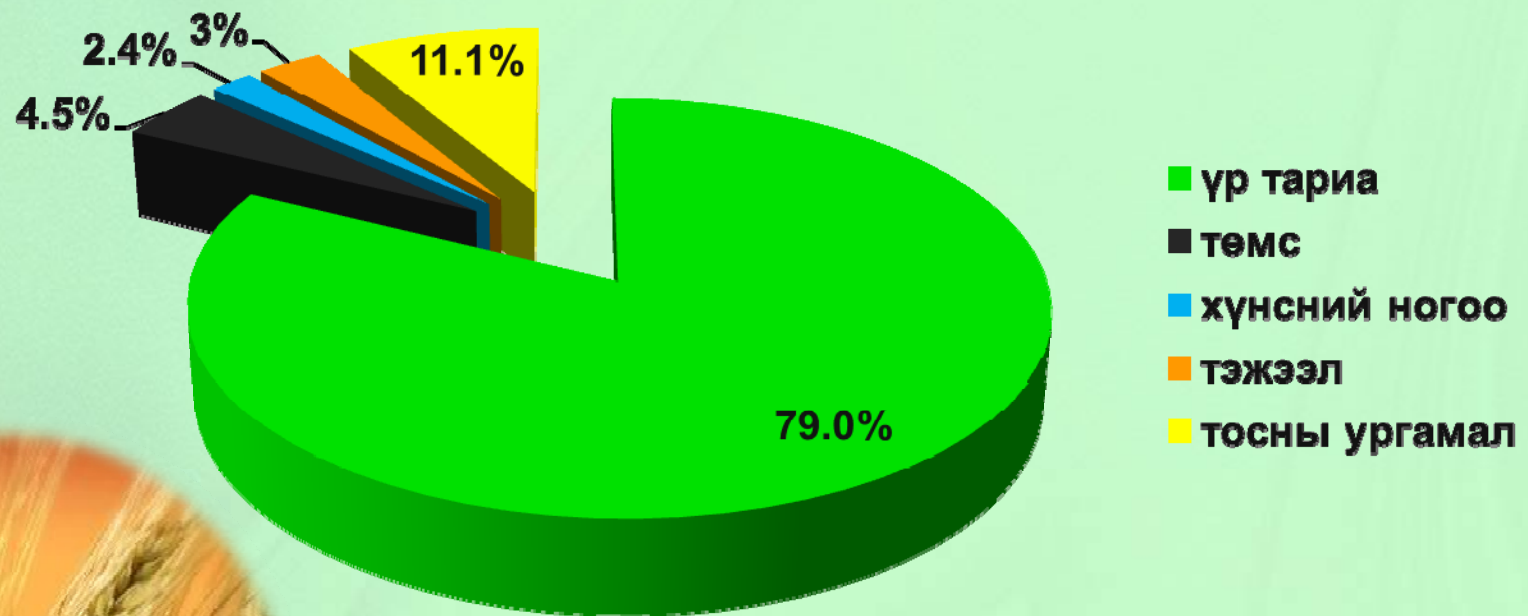
- Эрүүл хүнс, бүтээгдэхүүн
- Экологид ээлтэй технологи
- Хөрсөн дэх биологийн үйл явцыг жолоодох

- Ургамлын хооллолтыг сайжруулах
- Арвин их бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх
- Төлөвлөсөн ургацыг бордоогоор авах

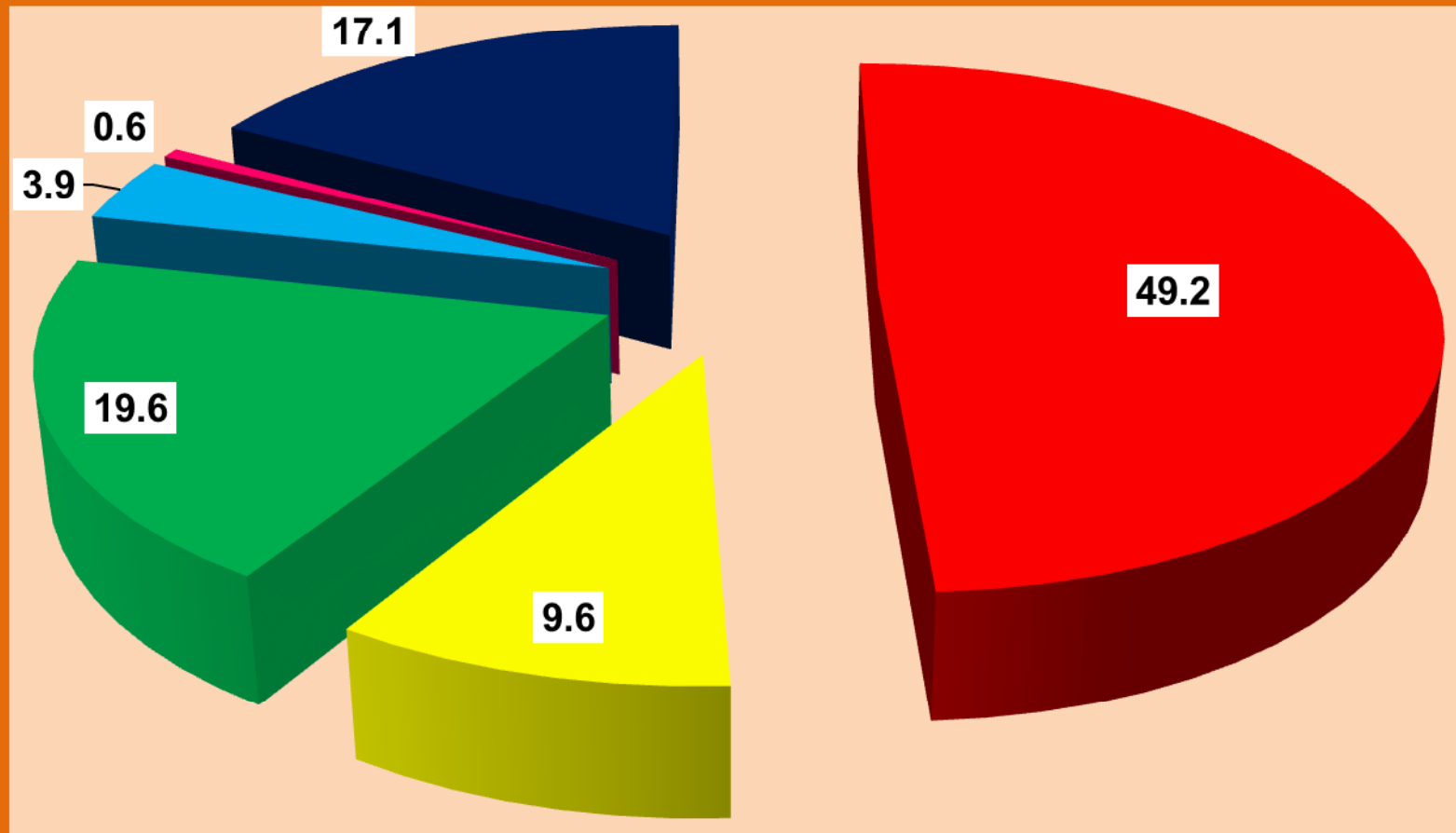
- Илүү гүн
- Илүү өргөн
- Илүү хүчтэй
- Илүү хурдан боловсруулалт

Таримлын эзлэх хувь

(2005-2014 оны байдлаар)

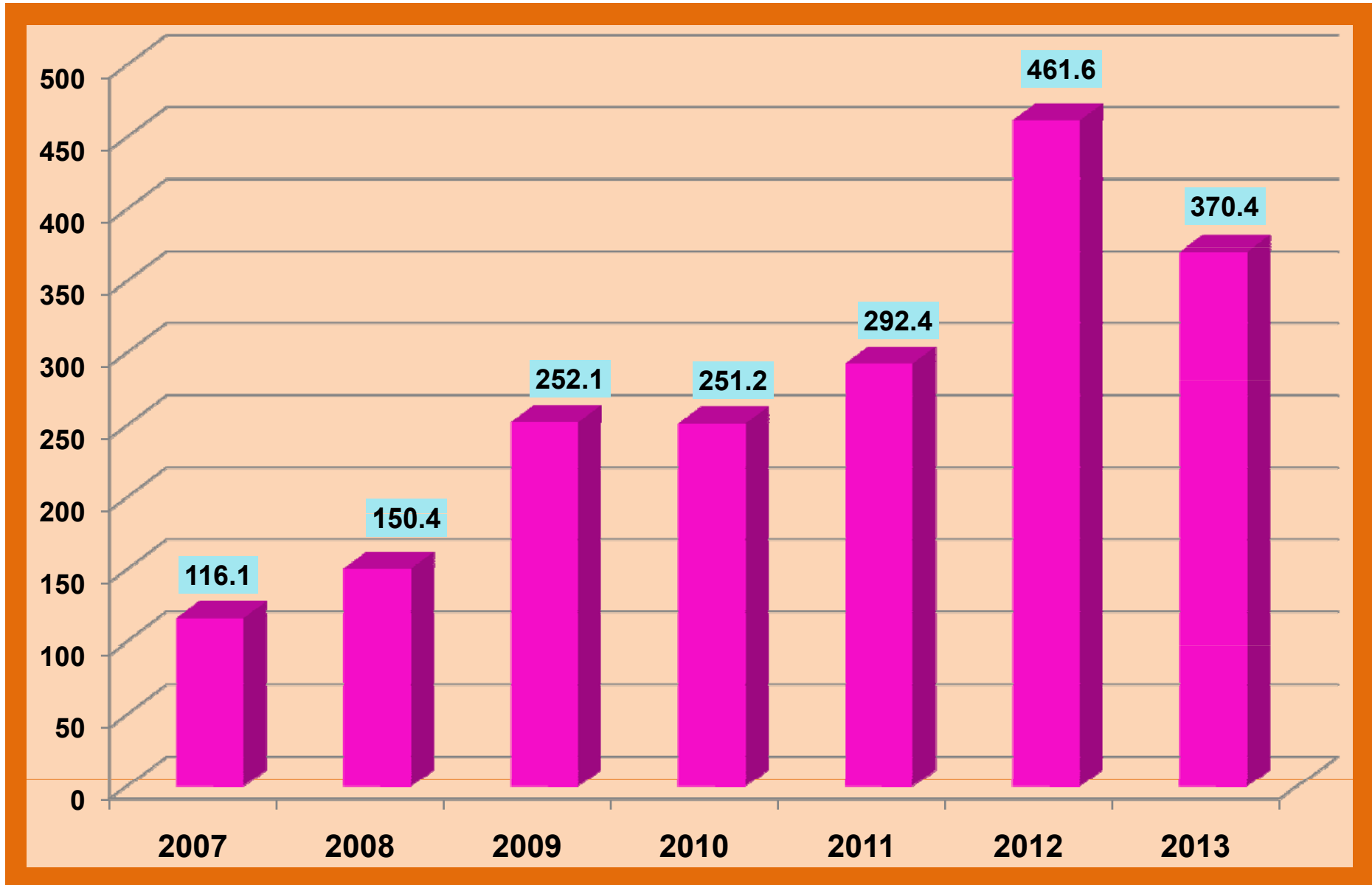

Óëààí áóóääàéí òàëáàé. 2013 ï

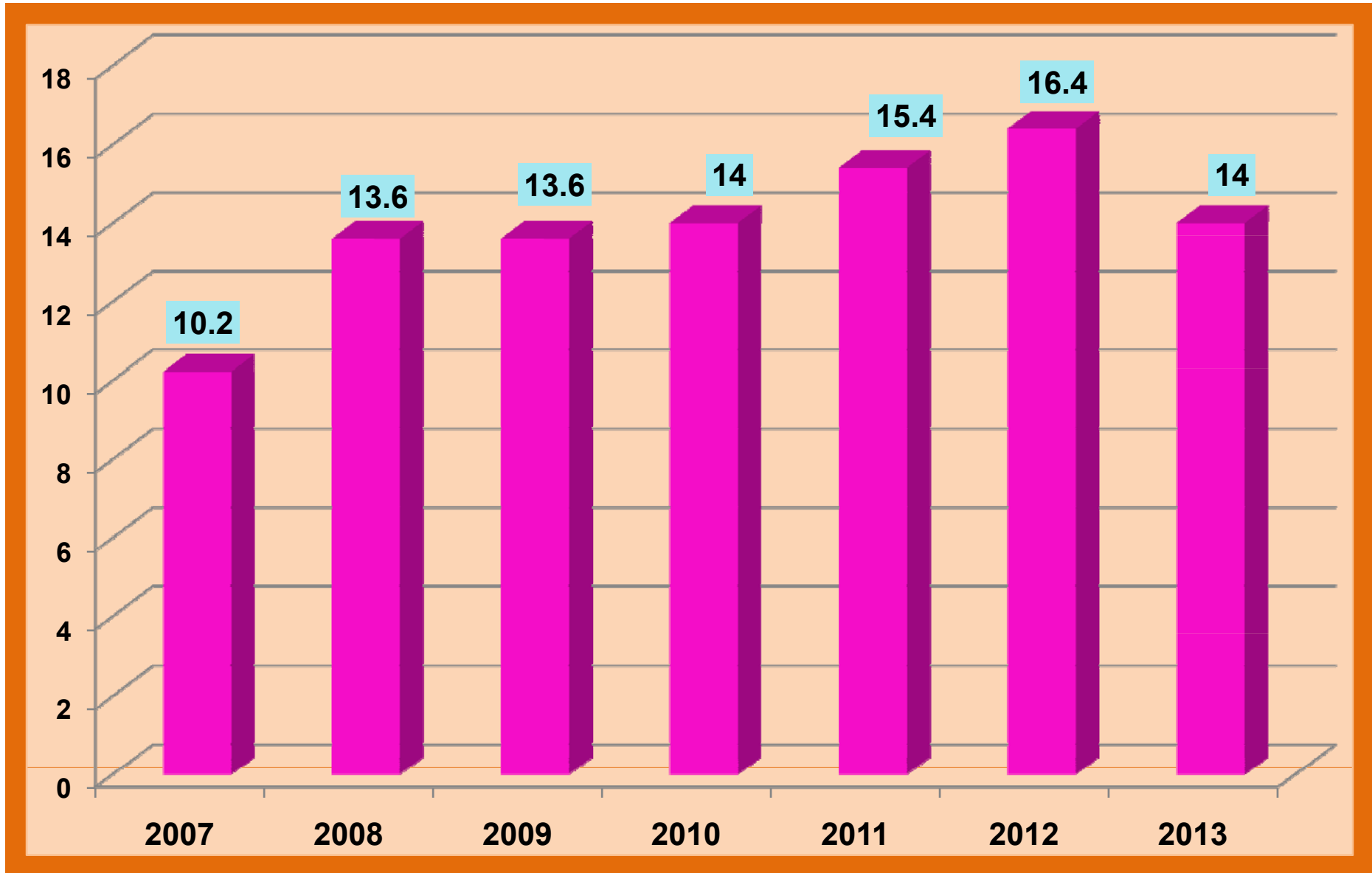

■ Сэлэнгэ ■ Булган ■ Төв ■ Дархан ■ Өвөрхангай ■ Бусад

Όρια φόρου εισοδήματος. 1999.

Óëààí áóóääéí íýãæèéí óðãäö. ö/ãà

Óðãàö þóíaàñ õàìààð÷ áàéíà âý?

Öàã
àãààð

Õ°ðñíèé
¿ðæèë øèì,
ýëýãäýë
ýâäðýë

Õ¿íèé
õ¿çèí
ç¿éë-
òåõííëíãè

Óóð àìüñãàëüí °°ð÷ë°ëò

Öàã óóð ñóäëààçäüí äçãíýëòóýð ñççëëí 60 æëëä ìíãíë íðíü àãààðüí çíýíëýðçé äóëààí 1.56°Ñ-ààð íýíýãäýж, óðãàëòüí õóãàòààíü òóíàããñ áóóðсан áàéíà. Ñççëëí 30 æëëä ççýãäýýãçé ëò äàí 2000-2002 ìä òíðëíëãííí áíë 2002 ìü 6-8-ð ñàðä ñççëëí 50 æëëä áíëíãçé çðãýëæëëñýí ëò òàëóóí áíëж байжээ.

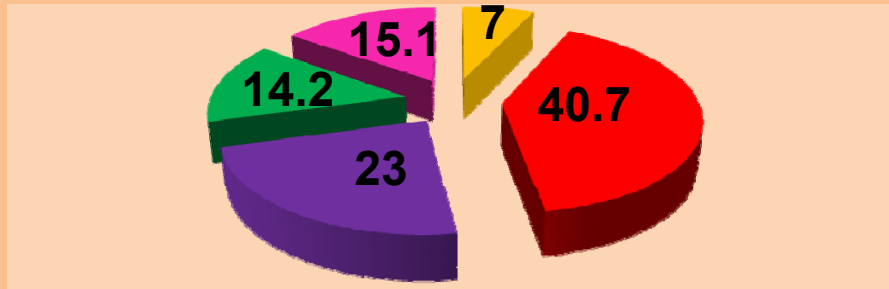
2009 оноос эхэлсэн цаг уурын тааламжтай жилүүд өнгөрч 2015 онд тариалангийн бүс нутгаар 5 дугаар сард хүйтэн сэрүүн, хур тунадас багатай, 6 дугаар сард олон хоног үргэлжилсэн аагим халуун болж хөрсөн дээрх хамгийн их температур 60-64 градуст хүрч 18-27 хоног үргэлжилсэн нарны хэт их халалт явагдсан нь гангийн нөхцлийг үүсгэсний зэрэгцээ 08.12-09.20-ийг хүртэл тариалангийн бүс нутгаар нэлээд хэмжээний хур тунадас орж, дулаан байсан нь тариа хэнзлэх, хог ургамал их хэмжээгээр түрж ургах нөхцөлийг бий болгосон.

	°â°ë	Çóí	Æèë
	Àãààðüí òãííãðàòóðð		
2020	0.85	1.99	1.37
2050	2.37	3.53	2.81
2080	3.89	6.35	4.88
	Òóíàããñ		
2020	5.0	5.2	9.1
2050	8.2	15.1	44.3
2080	14.2	13.6	55.4

11/08/2006

**ÓÃØÝØÕζδýýëýíä 2008-2010 íä 15 àéìãèéí 102 ñóìúí 579.3 ìýíãàì
ãà-ä õèéñýí ñóãàèãããããäð :**

Βεçìããèéí àãóóèäèò. %

<0.9 1-1.9 2-2.5 2.6-2.9 3.0<

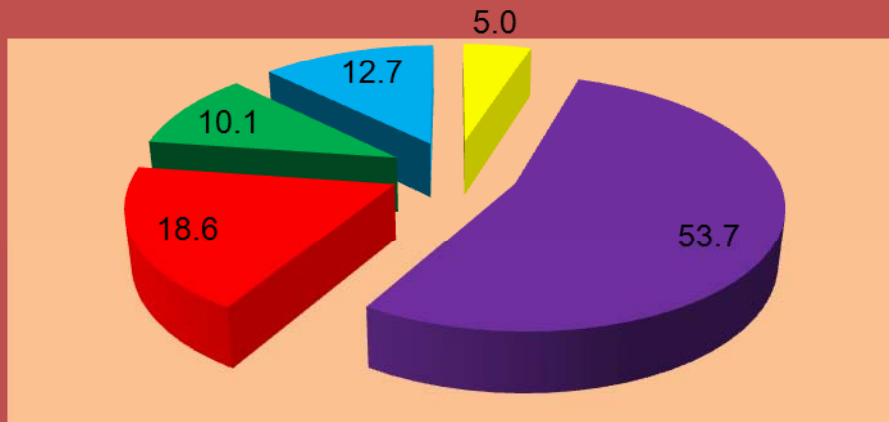
**Βεçìããèéí àãóóèäèò
àíãèèäõää, %**

ìàø ñàéí >10

Ñàéí 6-10

Äóíä 4-6

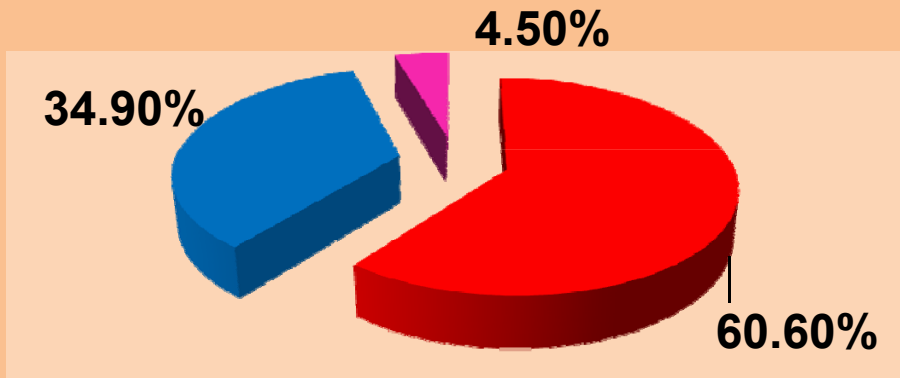
ìàø áããà <2

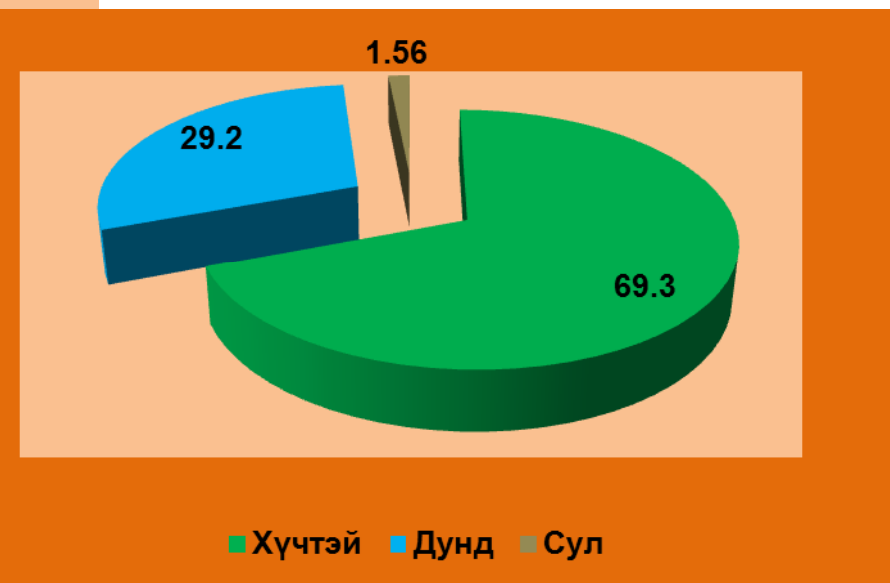
<0.9 1.0-1.9 2.0-2.5 2.6-2.9 3.0<

ÓÃÒÝØÕζδύýéíä 2008-2010 ïä 15 àéíäèéí 102 ñóíùí 579.3 ìýíäáí ää-ä òèéñýí ñóäàèäãäãäãäð:

Ýëýãäèèéí çýðýä. %

■ Óζ÷òýé ■ Äóíä ■ Ñóë

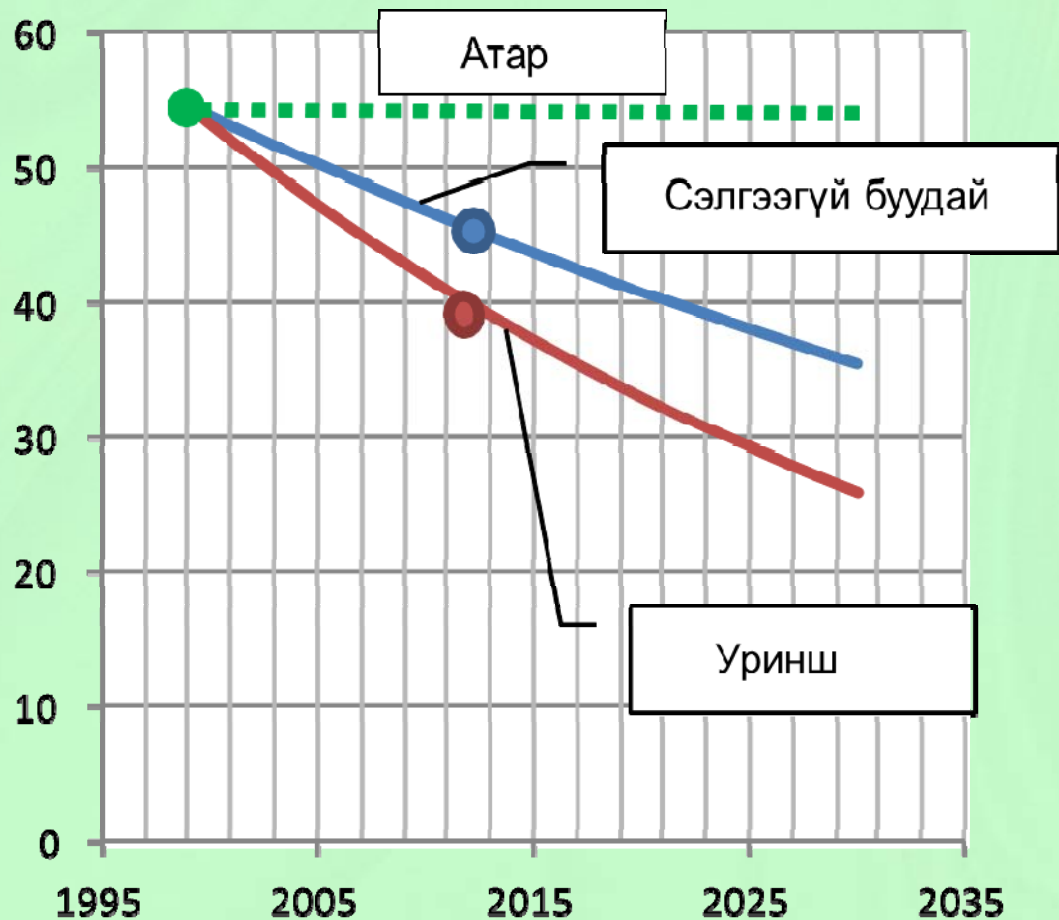

■ Хүчтэй ■ Дунд ■ Сул

Хөрсний нийт нүүрстөрөгчийн өөрчлөлт, кг/га

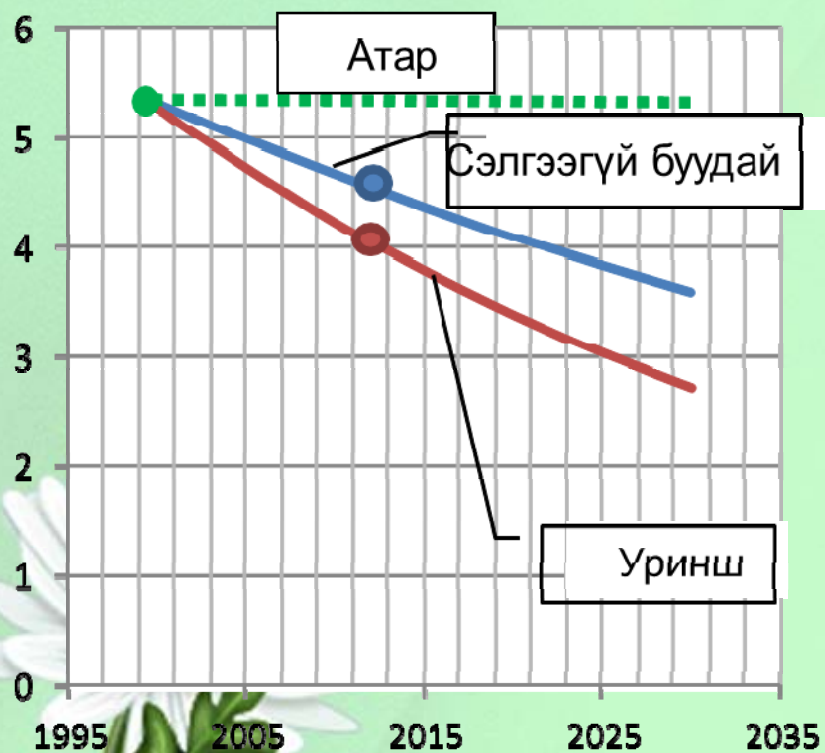
ХААИС-ийн Эрдэм Шинжилгээ Сургалт Үйлдвэрлэлийн “Нарт” төвд 2000 оноос эхэлсэн “Хөрс боловсруулалт, сэлгээний суурин судалгаа”-ны дүнд үндэслэн монгол улсын тариалангийн үндсэн технологи, сэлгээ, таримлуудын хөрсний үржил шимд үзүүлэх нөлөөг тооцож ирээдүйн төлөвийг гаргавал дараахь байдалд хүрэхээр байна. (Л.Даваа, Г.Солонго, К.Торияма 2014 он)

Сэлгээнд уриншийг оруулснаар жилд нийт нүүрстөрөгч 3.0 %-аар буурсан үзүүлэлт гарчээ.

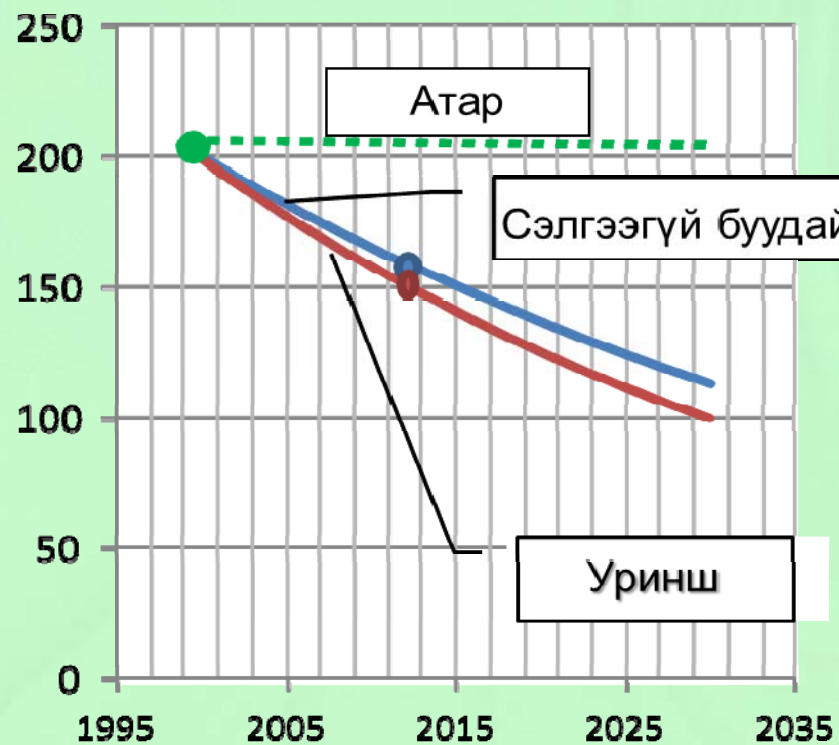

Хөрсний нийт азот, хөдөлгөөнт азотын өөрчлөлт, кг/га

Нийт азот, кг/га

Хөдөлгөөнт азот, кг/га

▶ Äîêòíð Á.Ī¿đýâèéí
ñóääëãààãààð óñàëãààã¿é
òàëáàéí ¿ð òàðèàíû
óðãàöàä öàã óóðûí õ¿çèí
ç¿éëèéí ¿ç¿¿ëýõ í°ë°°
37.1%, òãõíëîãèéí áóðó
õ¿íèé õ¿çèí ç¿éëèéí í°ë°°
62.9% байдагийг тогтоосон
байна.

Όσο άει άñόόέè

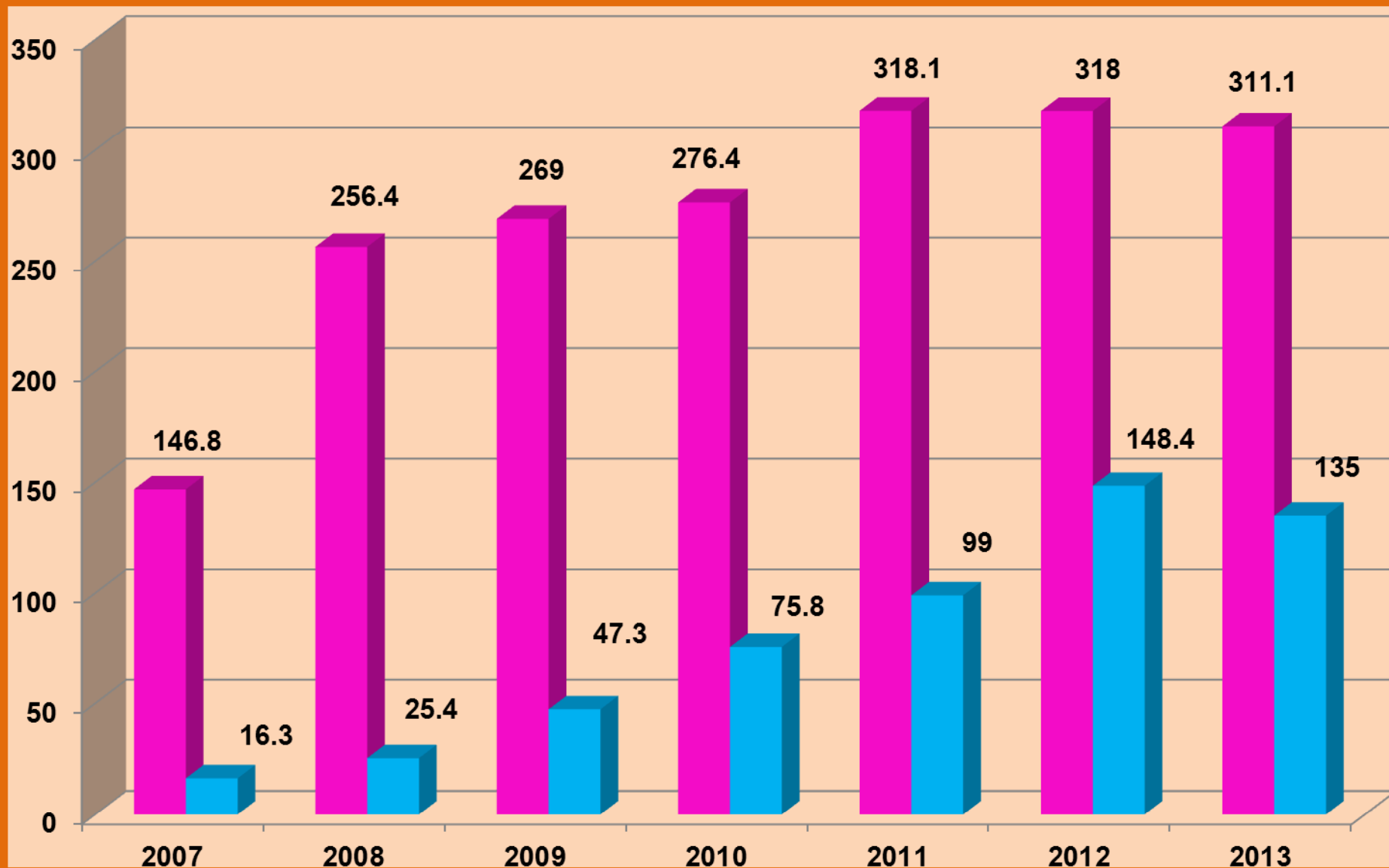
Ýäýíøççëýããçé òåõíëîãè-Õèèéí óðèíø

Óðèíøèéí òàëáàéä õîã óðãàìëüí ò°ð°ë ççéë, óðãàëèóí áàéäëàñ øàëèãààëäí 2 óãàà ãåðáèèèä òàòíà..

Ýíä àíðààðàð ççéëñ:

- Õîã óðãàìëüí óðãàëèóíä òííòíð
- Õàã àãààðóí í°ððèèéã òàðãàëçàð
- Õííã ò°ð°ð°ìæèéí áçðýí áçòýí áàéäлыг хангах
- Áóñàä íàëääóóèãç áíäèñ ãåðáèèèäòýé õíèèð

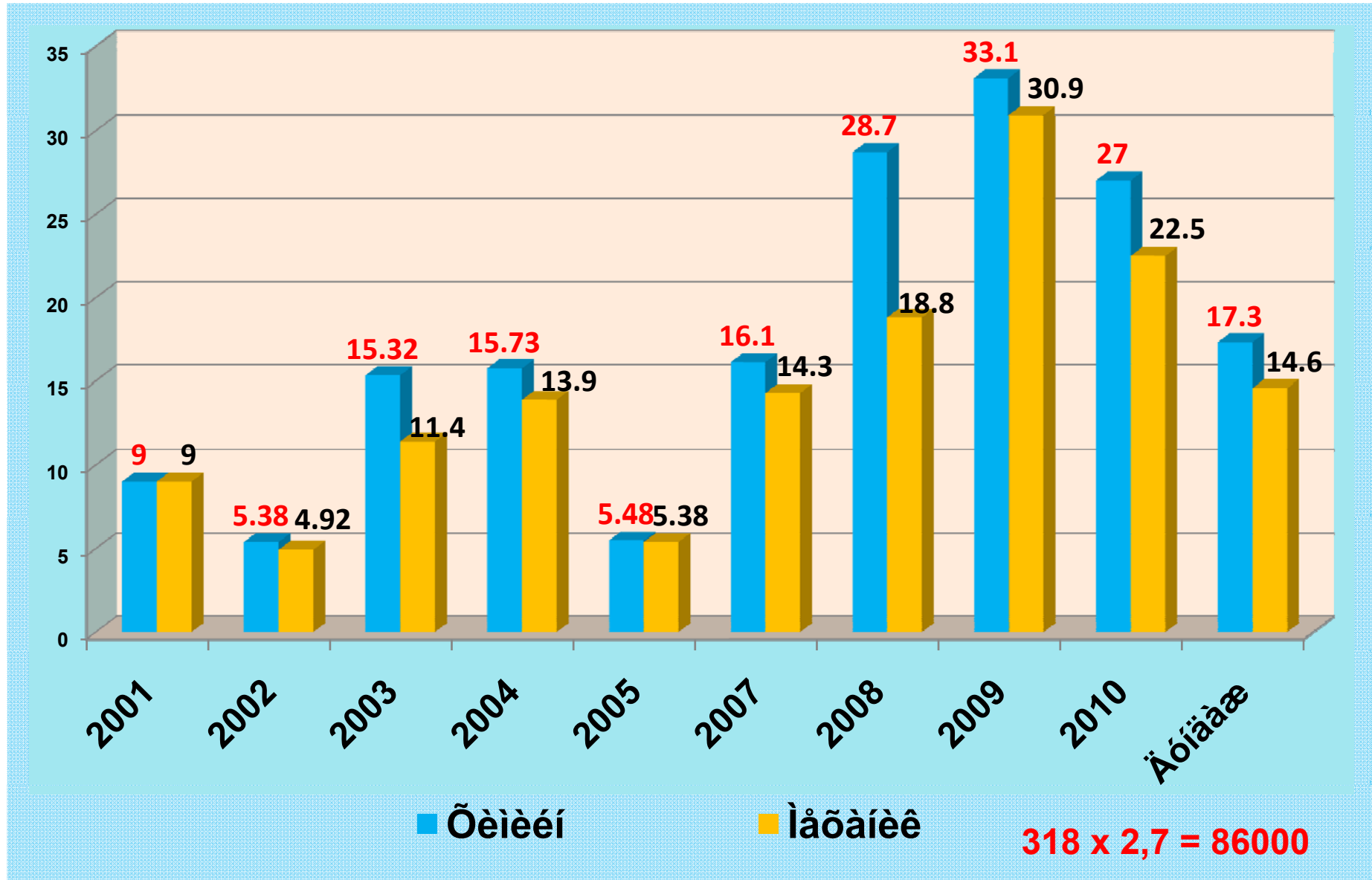
Удæйø үёäýíøççёүёòèéí áàéääë, (улсын хэмжээнд)

■ Нийт уринш

■ Химийн уринш

Öèìèéí óðèíøèä òàðũñàí áóóääéí óðääö. ö/ãà

Õ°ðñ áíëîãñðóóëàèòûã õïîõîðãîõ ¿íäýñëýë

1. Õîã óðãàìàè è òñðãàò /ãåðáèèèä/
2. Øè òýæýýëéí áíäèñ òóðèòèèóóëàò /áíðãîî/
3. Óðãàìàè è òðãàò òîõèðîîæèé хөрсний áàèãóóëàèæ áèè áíèãîõ

Òóðáéí íýãòðàè äàõü
áóóäàéí óðãàò. ö/ãà

Òàðèèèòûí °íí°õ íýãòðàè. ã/ñì³		
	0-10 ñì	10-20 ñì
Õèèèéí	1.23	1.21
Ìãòàíèè	1.07	1.22

Õèìèéí óðèíø-õ°ðñíèé áóñàä ζζζζëýëò

Уринш	ζζζëýëò. 2001-2005 ìí								
	Òàðèèòùí °íí°õ çèéã. ìí		Íèòðàòùí àçîò. ìã/êã		Óðãàìèùí ζëäýãäýë. ã/í ²	Áóóääèéí öýöýãëýë- òèéí ζãèéí õíã óðãàìèè		Óðãàò ö/ãä	Óðèíøéí 1 àà áíèíãñóóèàò çàðäàè. ìýí ò°ã.
	0-30 ñì	0-50 ñì	0-10 ñì	10-20 ñì		ø/í ²	ãð		
Õèìèéí	45.6	74.5	6.61	2.13	152.5	44.9	48.5	7.02	42.6
Ìãðàíèè	44.3	75.0	7.02	2.46		35.9	54.6	6.61	61.0

Тариалалтын техник, технологийн нөлөө

Өргөн угсраа

- Ээлжийн бүтээмж өндөр 200 га орчим
- Соёололт жигд, болц ургац өндөр
- Технологийн сахилга бат мөрдөлт, иж бүрдэл сайн
- Бүтээгдэхүүний өөрийн өртөг хямд
- Технологийн ололтыг нэвтрүүлэх боломж илүү

Жижиг угсраа

- Ээлжийн бүтээмж бага 10 га орчим
- Соёололт , болц алаг болох магадлал өндөр, ургац харьцангуй бага
- Технологийн сахилга бат мөрдөлт, иж бүрдэл сул
- Бүтээгдэхүүний өөрийн өртөг өндөр
- Технологийн ололтыг нэвтрүүлэх боломж хязгаарлагдмал

Тариалангаа төрөлжүүлж бүсээр хөгжүүлэх бодлогыг эрчимтэй явуулах

№	Аймгийн нэр	Үйлдвэрлэл явуулах чиглэл
1	Сэлэнгэ, Төв, Булган, Хэнтий	Таваарын үр тариа, төмс, хүнсний ногоо
2	Хөвсгөл, Увс, Өвөрхангай, Дорнод, Ар хангай	Малын тэжээл, төмс, хүнсний ногоо, таваарын үр тариа
3	Өмнөговь, Дорноговь, Дундговь, Баян-Өлгий, Завхан, Ховд, Баянхонгор, Говь-Алтай	Малын тэжээл төмс, хүнсний ногоо

- Газар тариалангийн бүс бүсчлэлийг хөгжүүлэх, тухайн бүс нутагт мөрдөх тариалан эрхлэх орчин үеийн системийг боловсруулах

- Хагалах технологиос бүр мөсөн татгалзах

-Боловсон хүчний хангамж, боловсролыг сайжруулах, давтан сургалт явуулах , мэргэжил эзэмшүүлэх тогтолцоог хөгжүүлэх

Όάαøäüí çèã õàíäëääà- Όóçëääàòàé òàðèàëàí

Όό÷ëääàòàé òàðèàëàíãèéí òåõííëíãèä øèëæèõ õçíäðýë

- Ääääë çóðøèë

- ðëýõ òåõíèê

- àë

Όόçääàòàé òàðèàëàí ýðõëýñíýýð õçðýõ çð
ãçí:

1. Õðñíèé ýëýãäèèéã áçðýí çíãñííí.

2. ßçìääèéí çääðàë áóóðñíààð çðæèë øèèéã
õàíãàèéíà.

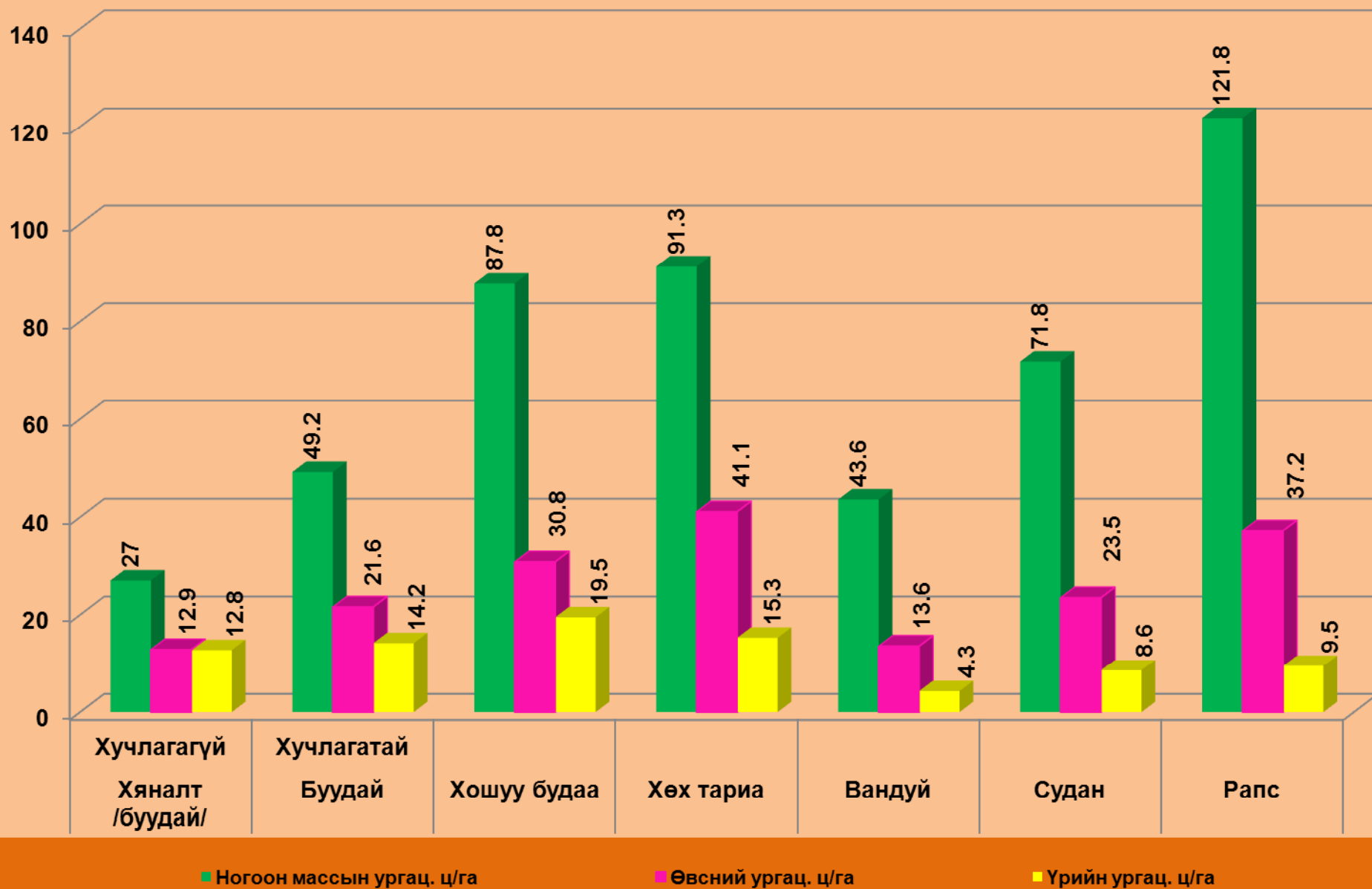
3. ð ñóóëãàõ ãçí, òàðèõ ííðì °ðçè°ãã°í°.

4. Áíðäíõ àðãà õýìæýý çàéèøãçé øààðääããàíà.

5. Õóëãóé óðèíøèéí ýçëýõ õýìæýý áääãñíà.

6. Áóóðöàãò óðãàíàë òàðèàëæ õðñíèéé àçíòùí
õàíãàèæèéã íýìýãççëýõ áíëííæ áçðäýíý.

Хучлагатай талбайд тарьсан таримлын ургац. ц/га

Зурваслан тариалалт

- Зурвас нь ноёлох салхины чиглэлд хөндлөн чиглэлд байрласан байх
- Усны урсгал үүсдэг налуу газарт байрласан талбайг гадаргуугийн налуу чиглэлийг нь хааж, тойрог хэлбэрээр зурваслах
- Зурвасны хоорондын зайг жигд эгц шулуун агротехникийн ажлуудын бүтээмж, чанарыг бууруулахгүйгээр хийх
- Зурвасны өргөнийг хөрсний онцлог, налуу, салхины чиглэл, талбайн хэлбэр зэргийг харгалзан 30-60 метрийн өргөнтэй хийх

Ногоон бордоот уринш

- Хөрс шим бодисоор баяжих, хөрсний үржил шимийг нөхөн үйлдвэрлэх
- Хөрс элэгдэлд нэрвэгдэх процесс явагдахгүй байх
- Талбайн боловсруулалтын тоо цөөрөх
- Хөрсний чийгийн алдагдал багасах, ус шингээх болон чийг багтаамж нэмэгдэх
- Цулгуй уриншийн эзлэх хувь хэмжээ багасах
- Ногоон бордоот уриншинд тарьсан таримлын ургац тогтворжиж, бүтээгдэхүүний хэмжээ эрс дээшилнэ.

Ойн зурвас байгуулах

- Салхины хурдыг бууруулж, хөрсийг ус, салхины элэгдлээс хамгаална.
- Агаарын харьцангуй чийг халуун, хүйтний хэлбэлзлийг багасгаж, таримал ургамалд тохиромжтой нөхцөл бүрдүүлнэ.
- Хөрсний чийгийн ууршилт ба ургамлын транспирацийг бууруулахын зэрэгцээ усны хэрэглээг 200-500м³/га хүртэл багасгана.
- Цасан бүрхүүлийг нэмэгдүүлж, хөрсний хөлдөлтийн гүнийг багасгах ба чийгийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

Хөшигт ургамал тариалах

- Талбайн хөрсийг ус, салхины элэгдлээс хамгаалах
- Өвөл цас тогтоох
-

Усалгаатай тариалангийн технологийг мөрдөх

- Сортыг зөв сонгох
- Таримлын оновчтой сэлгээг мөрдөх
- Усалгааны төрөл, технологийн оновчтой сонголт хийх
- Усалгааны горимыг тухайн таримлын онцлогт тохируулан, усалгааг хугацаанд нь хийх
- Ургамал хамгааллын арга хэмжээг цогцоор нь авах

Ээлжлэн тариалалт

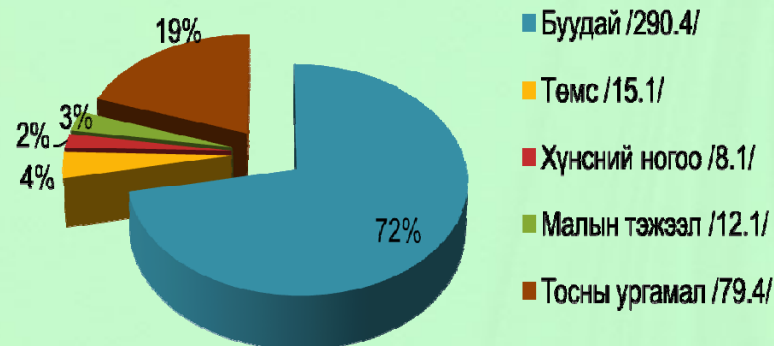
1980-аад оны үеэс УГТЭШХүрээлэнгээс 3-4 ээлжит уринш - үр тарианы ээлжлэн тариалалтын систем боловсруулж үйлдвэрлэлд мөрдөж байсан боловч 1991 оноос өмч хувьчлал, төрийн дэмжлэг, бүтээгдэхүүний зах зээл хомс болсноос шалтгаалан газар тариалангийн үйлдвэрлэл уналтад орж улмаар огцом дулааралт, жил дараалан тохиолдсон ган, хуурайшилтын улмаас тариалан үндсэндээ 2 ээлжит сэлгээнд шилжсэн билээ.

Сүүлийн жилүүдэд төмсний тариалан өргөжиж байгаатай уялдан ээлжлэн тариалалтанд түүний эзлэх хэмжээ 33-50% хүрч байна. Өөрөөр хэлбэл манай бухаар тариалан үр тариа, төмсний чиглэлээр дагнан төрөлжиж байна гэсэн үг. Сэлгээний ээлжинд хөрс сайжруулах таримал байхгүй байна.

Хөрсний шим тэжээлийн элементүүдийн зохистой харьцаа, баланс алдагдан, үржил шим жилээс жилд буурч байгаагаас үр тариа уриншийн богино ээлжийн сэлгээнд жилд дунджаар 0.4-0.7 т/га ялзмаг эрдэсжиж байна. /Ш.Пүрэвсүрэн 1990, Ж.Мижиддорж 2000, Д.Цэрмаа 2001/. Үүний уршигаар ялзмагийн хэмжээ сүүлийн 40 гаруйхан жилд 37-52%-иар огцом буурахад хүрээд байна.

Одоогийн мөрдөж байгаа таримлын бүтэц, мян.га

2013 он

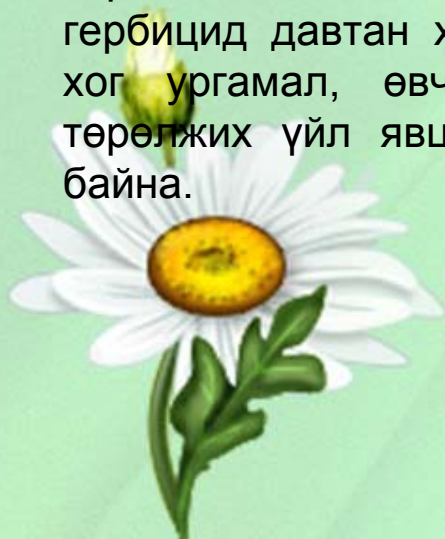

Дагнасан тарималт ээлжлэн тариалалтын нөлөө

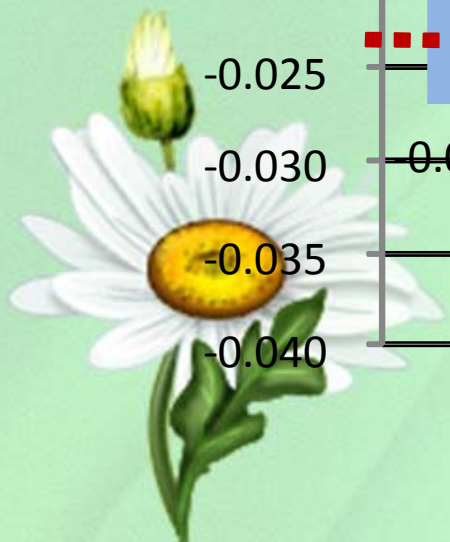
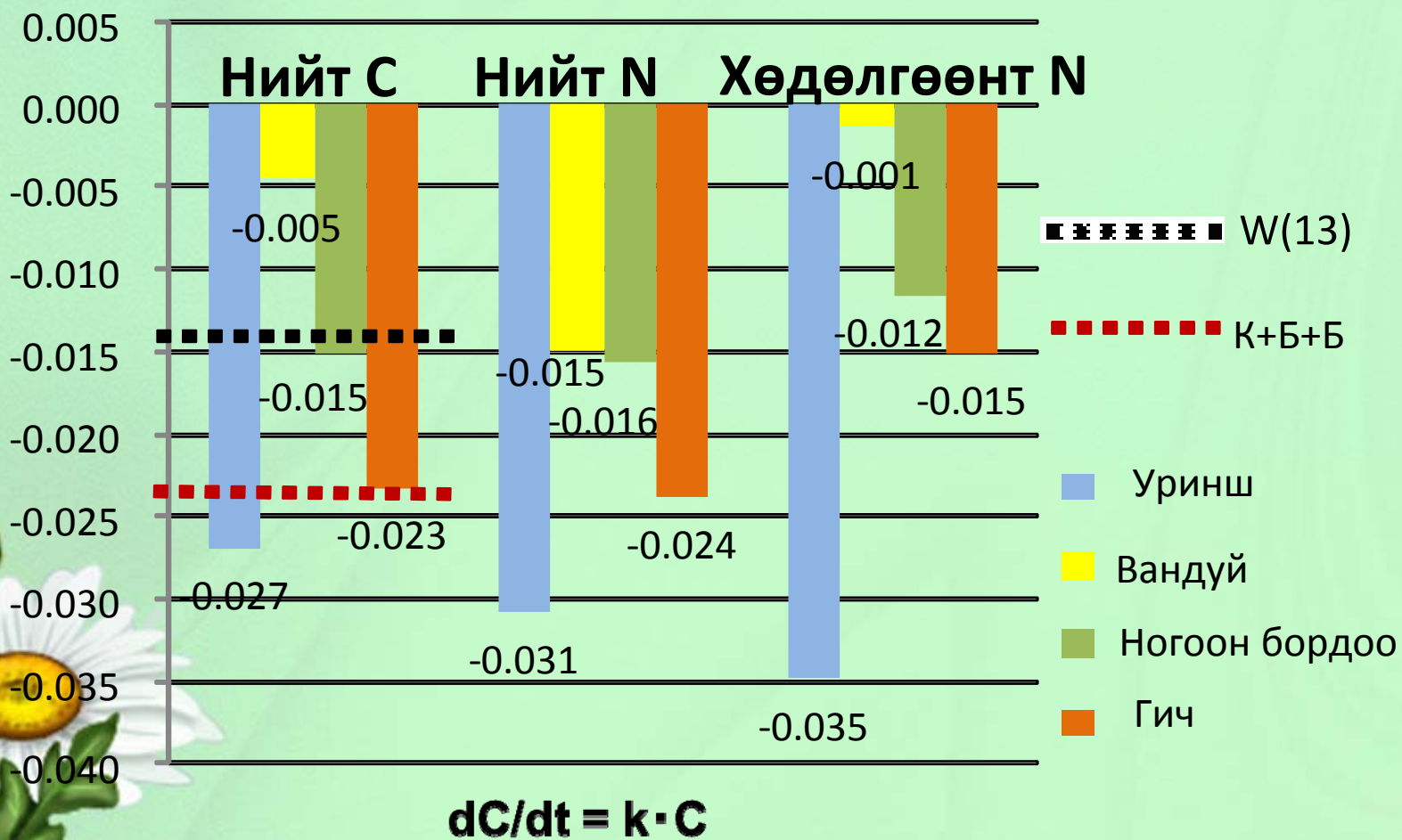
Тариалангийн талбайгаас жилд хийсэх байгалийн шорооны хэмжээ 2.5-5.0 тга байхад байгалийн жамаараа нөхөгдөх боломжтой бол манайд энэ хэмжээ дунджаар 20.0-50.0 тга буюу нөхөн сэргэх чадвараасаа 8-10 дахин эрчимтэй явагдаж байна.

Тариалангийн талбайд хог ургамал, өвчин, хортны тархалт нэмэгдэж байна.

Өөрөөр хэлбэл буудай дагнан тариалж олон жил нэг төрлийн гербицид давтан хэрэглэж байгаагаас хог ургамал, өвчин хортон дагнан төрөлжих үйл явц эрчимтэй явагдаж байна.

Сэлгээний олон хувилбарт туршлагын талбайн хөрсний шим тэжээлийн бодисын задрал

Таримлын сэлгээ /төсөөлөл/

Үзүүлэлт	Тариалах талбайд эзлэх хувь									
	2012		2013		2014		2015		2016	
Òàðèàèàò ìèéò òàèààé ìüí/ãà	373.2	%	409,4	%	444,7	%	475,0	%	503,3	%
Бэлтгэх уринш мян/гагаар	316,9	49.9	330,0	44.6	350,0	44.0	368,0	43.6	380,0	43,0
Үр тариа	306,3	82.0	335,0	82,0	350,0	78,0	370,0	78,0	385,0	75,0
Áóóààé	296,0	96.6	320,0	95,5	330,0	94,2	340,0	91,8	350,0	90,9
Бусад үр тариа	10,3	3.4	15,0	4,5	20,0	5,8	30,0	8,2	35,0	9,1
Ò°ìñ	16,2	4.3	16,3	4,0	16,5	4,0	16,8	3,0	17,0	3,0
Õ¿íñíèé ìíãí	7,1	1.9	8,1	2,0	9,2	2,0	10,2	2,0	11,3	2,0
Ìàèüí òýæýýë	11,1	2.9	25,0	6,0	35,0	8,0	40,0	9,0	45,0	10,0
Тосны ургамал	32.3	8.6	25,0	6,0	34,0	8,0	38,0	8,0	45,0	10,0
Гуурс ба цэвдэгш	53,7		65.0		89.0		108.0		125.0	

**Ээлжлэн тариалалтын
цаашдын чиг хандлага**

Үр тарианы ээлжлэн тариалалт

Үр тарианы ээлжлэн тариалалтанд дараахь 2 чиглэлийг хослуулан хэрэгжүүлэх замаар уур амьсгалаас хараат байдлыг багасгаж, цаашид зонхилон мөрдөж байгаа ээлжлэн тариалах системийн агроэкологийн тогтворжилтыг хангах шаардлагатай болно.

1. Хөрсийг хавж элдэншүүлэх буюу элдэншүүлэггүй технологи хэрэглэж талбайн гадаргууд сүрлэн хучлага тогтоох
2. Сэлгээнд хөрсний үржил шимийг сайжруулах зорилгоор олон наст үет болон буурцагт ургамал, нэг наст буурцагт таримлуудыг түлхүү оруулах

Óñàëãàòàé òàðèàëáíëéí ýýëæëýí òàðèàëèò

Усалгаатай нөхцөл дэх таримлын сэлгээнд:

- Хөрсний агрофизикийн шинж чанар усалгаатай нөхцөлд өөрчлөгдөх нь хялбар тул буурцагт ургамлыг сэлгээнд оруулах эсвэл хольж тариалах шаардлагатай
- Хөрсний урвалын орчны хэлбэлзэл усалгаатай нөхцөлд шүлтлэг тал руу хэлбийх нь их тул саармагжуулах ургамал тариалах
- Давсжих хандлагатай байгаа талбайд хошооныг сэлгүүлэн тариалах хэрэгтэй
- Усалгаатай нөхцөлд сэлгээнд бордоог зайлшгүй хэрэглэх шаардлагатай
- Усалгаатай нөхцөлд эдийн засгийн хувьд үнэ өндөртэй таримлуудыг тарих нь зүйтэй
- Усалгаатай тариаланд сортыг зөв сонгоход анхаарах нь зүйтэй

Óñàëãààòàé òàðèàëàíãèéí ýýëæëýí òàðèàëàëò

- Усалгаатай тариаланд хөрс сайжруулах таримал оролцсон 3-4 талбайт сэлгээ шаардлагатай. Үүнд:

- **А. Гурван талбайт ЭТ:**

1. Буудай
2. Буудай
3. Вандуй+ хошуу будаа

- **Б. Дөрвөн талбайт ЭТ:**

1. Буудай
2. Буудай
3. Вандуй+ хошуу будаа

- 4. Өргөн мөрт таримал (төмс, эрдэнэ шиш, шар буурцаг, судан өвс г.м)

Төмсний ээлжлэн тариалалт

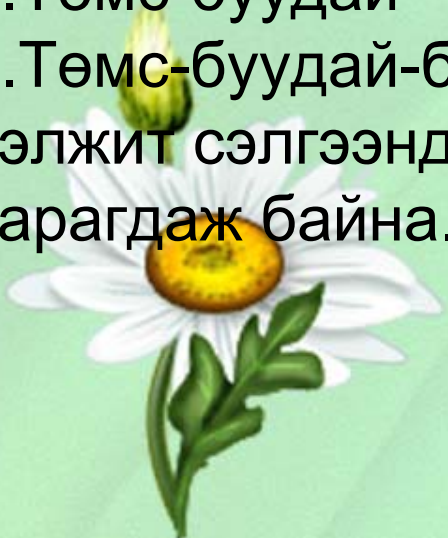
Сүүлийн жилүүдэд хөрсний үржил шимийг сайжруулж ургац нэмэгдүүлэх чиглэлээр төмсийг үр тарианы сэлгээнд :

Усалгаагүй талбайд

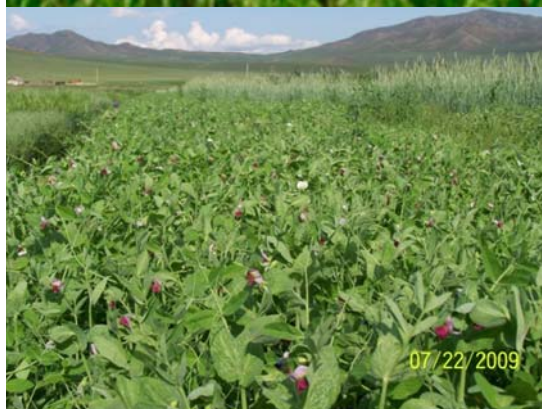
- 1.Уринш–төмс-буудай-тэжээлийн ургамал
- 2.Уринш-төмс- буудай-үр тариа

Усалгаатай талбайд

- 1.Төмс-буудай- тос техникийн болон тэжээлийн ургамал
- 2.Төмс-буудай-буурцагтан-тэжээлийн ургамал гэсэн 3-4 ээлжит сэлгээнд тариалах нь ашигтай байгаа нь судалгаанаас харагдаж байна.

ХӨРС ХАМГААЛАХ ЭЭЛЖЛЭН ТАРИАЛАЛТ

Хөрс хамгаалах ээлжлэн тариалалт

1. Уринш-Буудай-Ногоон бордуурын ургамал Хошоон, хошуу будаа, вандуй г.м

- Энэ төрлийн сэлгээг мөрдөж чадвал ургацыг 13.7-23.0%-иар, хөрсөн дэх ялзмагийн бууралтыг жилд 0.13% буюу 0.25 тн-оор бууруулах боломжтой.

2. Уринш-Буудай-Төмс-Буудай

- Энэ төрлийн сэлгээ нь ургацыг 15.0-19.0%-иар нэмэгдүүлдэг нь УГТЭШХ-ийн судалгаагаар тогтоогдсон.

Тэжээлийн ээлжлэн тариалалт

Тэжээлийн чиглэлийн ээлжлэн тариалалт

- Эзэнт уринш /ногоон тэжээл/
- Буудай
- Өргөн мөрт таримал /төмс, наранцэцэг, эрдэнэшиш/
- Тэжээлийн үр тариа /тритикал, хошуу будаа, арвай, хөх тариа, бог будаа

Хүнсний ногооны үрийн аж ахуйн 3 талбайт СЭЛГЭЭ

А. 1. Хэмх /үрэнд/

2. Сонгино, байцаа

3. Вандуй /үрэнд /

Б. 1. Хошуу будаа+вандуй /тэжээлд/

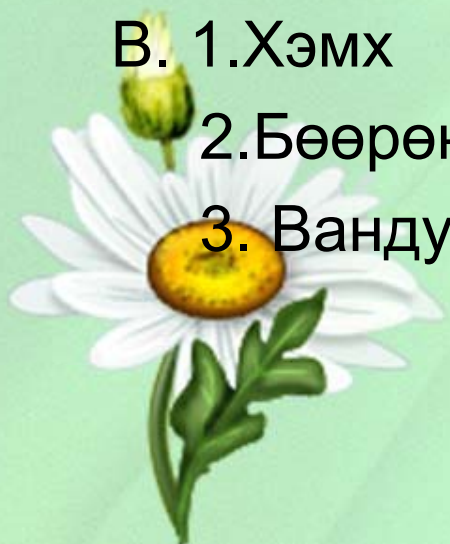
2. Шар лууван, улаан манжин

3. Эрдэнэшиш /даршинд/

В. 1. Хэмх

2. Бөөрөнхий сонгино

3. Вандуй

Хамгаалалттай хөрсөнд байж болох таримлын эргэлт

Өвлийн шилэн цамхагт			Хаврын хүлэмжинд /биологийн халаалттай/		
Таримлын нэр	Тарихаас хураах хүртэл хугацаа	Ургац, кг/м ²	Таримлын нэр	Тарихаас хураах хүртэл хугацаа	Ургац, кг/м ²
Ногоон сонгино	25/XII-20/I	10.5	Улаан лууван, шанцай, ногоон сонгино	10/III-20/IV	4.0-15.0
Хэмх	21/I-20/VII	10.5-15.0	Хэмх	21/ IV-25/IX	15.0
Лооль	29/VII-10/XII	4.0-6.0	Лооль	21/ IV-25/IX	8.0

ТАРИМЛЫН СЭЛГЭЭГ ҮЙЛДВЭРЛЭЛД НЭВТРҮҮЛЖ, ЗӨВ МӨРДӨХӨД ДООРХ ХҮНДРЭЛ БЭРХШЭЭЛҮҮД ТУЛГАРЧ БАЙНА

Сэлгээнд шинээр оруулж буй таримлын зах зээлийн судалгааг гаргаж, хэрэгцээг хангах орчин бүрдүүлэх,

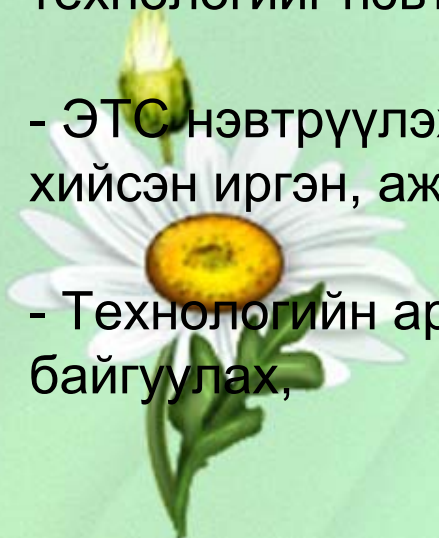
- Эрдэм шинжилгээний байгууллагын сортын үр үржүүлэг, селекци судалгааны ажлыг дэмжих,

- Сэлгээнд ашиглах таримлын үрийн нөөц бүрдүүлэх,

- Сэлгээний таримал тариалах, хураахад шаардлагатай техник, технологийг нэвтрүүлэх, тоног төхөөрөмжийг нийлүүлэх,

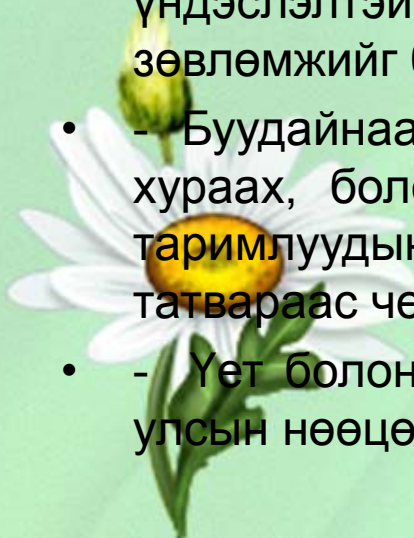
- ЭТС нэвтрүүлэх чиглэлээр техникийн шинэчлэл, хөрөнгө оруулалт хийсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг урамшуулах,

- Технологийн арга зүйн заавар зөвлөгөө өгөх, сургалт зохион байгуулах,

Шийдвэрлэх асуудлууд

- Цулгуй уриншийн эзлэх хувийг үе шаттайгаар бууруулж, сэлгээнд тос, тэжээл, техникийн таримал тариалж, таримлын нэр төрлийг нэмэгдүүлэх
- Шаардагдах таримлын үр, бордооны хангамжийг сайжруулах
- - Талбайд сүрлэн хучлага үүсгэх, хашиж хамгаалах, эрдэс болон шим бордоог хэрэглэх замаар хөрсний үржил шимийг дээшлүүлэхэд хөрөнгө оруулалтын дэмжлэг үзүүлэх,
- - Газар зүйн байршил, хөрсний үржил шим, хур тунадас, дулааны нийлбэрийг нь харгалзан газар тариалангийн бүс, бүсчлэлийг шинэчлэн тогтоох,
- - Тариалангийн бүс нутагт тохирох таримлын сэлгээг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр байршуулах, дагаж мөрдөх, түүнд шаардагдах заавар, зөвлөмжийг боловсруулах, үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх,
- - Буудайнаас бусад үр тариа, тосны болон буурцагт ургамал тарих, хураах, боловсруулахад шаардагдах техник, тоног төхөөрөмж, тухайн таримлуудын импортын үрийг гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх,
- - Үет болон буурцагт, тосны таримлаар үйлдвэрлэсэн малын тэжээлийг улсын нөөцөд худалдан авах, хадгалах, борлуулах сүлжээг бий болгох

АНХААРАЛ ТАВЬСАНД БАЯРЛАЛАА

Илтгэлд УГТЭШХ, ЭШСҮ-ийн “Нарт” төвийн судалгааны дүнг ашиглав.